

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра соціальної роботи, педагогіки і логопедії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Котляр Ю.В.

« 1 » 09 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ТПМ

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Розробник

Берегова М.І.

Завідувач кафедри розробника

Савінова Н.В.

Гарант освітньої програми

Савінова Н.В.

В.о. директора ННМІ

Кузнецова О.А.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2024 рік

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Теорія та методика виховання дітей з ТПМ	
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка	
Спеціальність	016 Спеціальна освіта	
Спеціалізація (якщо є)	016.01 Логопедія	
Освітня програма	Логопедія та психокорекційний супровід	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Вибіркова дисципліна	
Курс навчання	V	
Навчальний рік	2024-2025	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	2	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	5 кредитів / 150 годин	
Структура курсу: лекції семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	17 год. лекцій 34 год. семінарські заняття 99 год. сам.роботи	
	% аудиторного навантаження	34 %
	Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	залік	

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Мета навчальної дисципліни полягає в підготовці майбутніх фахівців до виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення в умовах спеціальних навчальних закладів, ЗДО та ЗЗСО з інклюзивною формою навчання.

Завдання (навчальні цілі) дисципліни

- – окреслення найважливіших проблем теорії та методики виховання дітей з порушеннями мовлення;
- розширення та уточнення основних понять теорії та методики виховання, які були висвітлені в курсах психолого-педагогічного циклу (з педагогіки, психології, спеціальної психології, логопедії, основ педагогічної майстерності тощо);
- розкриття взаємозв'язку діяльності педагога і вихованців;
- ознайомлення зі змістом та методами виховного впливу на особистість та колектив учнів, із методикою роботи з батьками школярів, що мають відхилення у мовленнєвому розвитку,
- формування у студентів глибокого розуміння лінгводидактичних і психофізіологічних основ навчання рідного мовлення, озброєння їх спеціальними засобами, методами і прийомами роботи з дітьми з порушеннями мовлення;
- ознайомлення з теоретичними та методичними основами організації виховної роботи в школах для дітей з порушеннями мовлення;
- розширення професійного світогляду студентів, педагогічної ерудиції, розвиток в них здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, сприяння усвідомленню студентами засобів і напрямків професійного самовдосконалення.

Міждисциплінарні зв'язки. Філософія, Педагогіка, Психологія (загальна, вікова, соціальна, педагогічна) тощо.

2.2. Очікувані результати навчання.

Вимоги до знань та вмінь студента у результаті вивчення дисципліни:

Студенти повинні знати:

- продемонструвати знання суті та специфіки особистісного, діяльнісного, комплексного підходів до виховання дітей з порушеннями мовлення,
- принципи побудови виховних технологій;
- завдання і принципи взаємодії педагога з сім'ями вихованців;

Студенти зобов'язані вміти:

- визначати принципи та умови функціонування виховного процесу;
- опанувати основи системного аналізу виховного процесу,
- пояснити особливості розвитку дитячого колективу;
- планувати виховну діяльність, доцільно визначаючи мету, завдання та зміст;
- орієнтуватися у виховних ситуаціях;
- діагностувати рівні вихованості дітей з вадами мовлення;
- перебудовувати виховну мету та завдання орієнтуючись на ступінь зміни педагогічної ситуації;
- у практичній діяльності реалізовувати принципи та закономірності виховного процесу,
- адекватно використовувати систему методів, засобів та методичних прийомів виховання.
- здатність до постійного підвищення свого професійного та загальнокультурного рівня, вдосконалення педагогічної майстерності, виконання професійних обов'язків з дотриманням етичних і моральних норм.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Фахові компетентності спеціальності (ФК)	СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, тяжкими порушеннями мовлення на засадах партнерства. СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК-7. Здатність до організації освітнього та логокорекційного процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій. СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами, порушеннями мовленнєвої діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК-3. Здатність працювати в команді.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

РН 6.	Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної освіти та інклюзивного навчання на засадах партнерства
РН 10.	Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати їх.
РН 11.	Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної освіти, логопедії та інклюзивного навчання у ширших контекстах, розробляти плани і заходи їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

3.1 Денна форма навчання

№	Теми	Лекції	Практичні (семін-кі)	Сам. робота
1.	Виховна система: сутність, структура, характеристика основних компонентів	2	4	12
2.	Напрямки виховання дітей з порушеннями мовлення	2	4	12
3.	Традиційні виховні системи	2	4	12
4.	Принципи виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення	2	4	12
5.	Методи виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення	4	6	12
6.	Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення	2	4	12
7.	Дитячий колектив як об'єкт та суб'єкт навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення	2	4	12
8.	Ігрова діяльність дітей з порушеннями мовленнєвого	1	4	15

	розвитку			
Всього за курсом 150 годин		17	34	99

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

4.1.1. План лекцій для денної форми навчання

№ лекції / кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1 / 2 години	Виховна система: сутність, структура, характеристика основних компонентів	Поняття «виховання». Мета і завдання виховання дітей з порушеннями мовлення. Виховання і процес соціалізації дитини. Ідеал виховання. Мета виховання. Мета виховання на різних етапах історичного розвитку. Завдання виховання дітей дошкільного віку. Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття», Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту». Поняття «виховна система», етапи розвитку виховної системи. Критерії сформованості виховної системи. Група і клас як виховні системи.
Лекція 2 / 2 години	Напрямки виховання дітей з порушеннями мовлення	Фізичний розвиток і фізичне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Розумовий розвиток і розумове виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Моральний розвиток і моральне виховання дітей дошкільного віку. Завдання трудового виховання. Естетичний розвиток і естетичне виховання.
Лекція 3 / 2 години	Традиційні виховні системи	Традиційні системи виховання. Гуманістичні системи виховання. Авторські школи виховання. Сучасні системи і технології виховання. Використання сучасних виховних технологій для дітей з порушеннями мовлення. Нестандартні та інтерактивні форми та методи організації виховного процесу дітей з порушеннями мовлення.
Лекція 4 / 2 години	Принципи виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення	Виховання та розвиток особистості дитини з порушеннями мовлення. Особистість дитини як суб'єкт і об'єкт виховання. Виховання і розвиток. Загальна характеристика принципів навчання і виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення.
Лекція 5-6/ 4 години	Методи виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення	Поняття методу виховання у педагогічній діяльності. Класифікація методів навчання і виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки особистості. Методи стимулювання та мотивації діяльності та поведінки особистості. Методи контролю, самоконтролю та самооцінки у навчання і вихованні. Умови оптимального відбору та ефективного застосування методів навчання і виховання.
Лекція 7 / 2 години	Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення	Методи і форми організації виховного процесу. Зміст, принципи і форми виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості методів виховання. Форми організації виховання дітей дошкільного віку з

		порушеннями мовлення. , принципи і форми виховання дітей молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості методів виховання. Форми організації виховання дітей молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення в умовах спеціальних закладів та закладів з інклюзивною формою навчання. Стилї взаємодії в системі «педагог-вихованець»
Лекція 8/ 2 години	Дитячий колектив як об'єкт та суб'єкт навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення	Зміст поняття «колектив» у педагогіці. Основні характеристики дитячого колективу. Структура дитячого колективу. Етапи та рівні розвитку дитячого колективу. Умови розвитку дитячого колективу. Особливості формування дитячого колективу. Методи вивчення дитячого колективу. Самоуправління у колективі. Організація колективної діяльності. Роль вихователя у формування міжособистісних відносин у колективі учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку.
Лекція 9/ 1 година	Ігрова діяльність дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	Місце гри у педагогічному процесі. Зміст та умови ігрової діяльності. Особливості ігрової діяльності дітей із вадами мовлення. Планування ігрової діяльності в різних вікових групах. Особливості організації ігрової діяльності дошкільників із різними мовленнєвими порушеннями. Керівництво ігровою діяльністю.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

4.2.1. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять для денної форми навчання

№ лекції / кількість годин	Тема практичних	Ключові питання, які розглядаються
Семінарське 1-2 / 4 години	Виховна система: сутність, структура, характеристика основних компонентів	Поняття «виховання». Мета і завдання виховання дітей з порушеннями мовлення. Виховання і процес соціалізації дитини. Ідеал виховання. Мета виховання. Мета виховання на різних етапах історичного розвитку. Завдання виховання дітей дошкільного віку. Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття», Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту». Поняття «виховна система», етапи розвитку виховної системи. Критерії сформованості виховної системи. Група і клас як виховні системи.
Семінарське 3-4 / 4 години	Напрямки виховання дітей з порушеннями мовлення	Фізичний розвиток і фізичне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Розумовий розвиток і розумове виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Моральний розвиток і моральне виховання дітей дошкільного віку. Завдання трудового виховання. Естетичний розвиток і естетичне виховання.
Семінарське 5-6 / 4 години	Традиційні виховні системи	Традиційні системи виховання. Гуманістичні системи виховання. Авторські школи виховання. Сучасні системи і технології виховання. Використання сучасних виховних технологій для дітей з порушеннями мовлення.

		Нестандартні та інтерактивні форми та методи організації виховного процесу дітей з порушеннями мовлення.
Семінарське 7-8 / 4 години	Принципи виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення	Виховання та розвиток особистості дитини з порушеннями мовлення. Особистість дитини як суб'єкт і об'єкт виховання. Виховання і розвиток. Загальна характеристика принципів навчання і виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення.
Семінарське 9-11 / 6 годин	Методи виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення	Поняття методу виховання у педагогічній діяльності. Класифікація методів навчання і виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки особистості. Методи стимулювання та мотивації діяльності та поведінки особистості. Методи контролю, самоконтролю та самооцінки у навчання і вихованні. Умови оптимального відбору та ефективного застосування методів навчання і виховання.
Семінарське 12-13 / 4 години	Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення	Методи і форми організації виховного процесу. Зміст, принципи і форми виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості методів виховання. Форми організації виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. , принципи і форми виховання дітей молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості методів виховання. Форми організації виховання дітей молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення в умовах спеціальних закладів та закладів з інклюзивною формою навчання. Стилі взаємодії в системі «педагог-вихованець»
Семінарське 14-15 / 4 години	Дитячий колектив як об'єкт та суб'єкт навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення	Зміст поняття «колектив» у педагогіці. Основні характеристики дитячого колективу. Структура дитячого колективу. Етапи та рівні розвитку дитячого колективу. Умови розвитку дитячого колективу. Особливості формування дитячого колективу. Методи вивчення дитячого колективу. Самоуправління у колективі. Організація колективної діяльності. Роль вихователя у формуванні міжособистісних відносин у колективі учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку.
Семінарське 16-17 / 4 години	Ігрова діяльність дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	Місце гри у педагогічному процесі. Зміст та умови ігрової діяльності. Особливості ігрової діяльності дітей із вадами мовлення. Планування ігрової діяльності в різних вікових групах. Особливості організації ігрової діяльності дошкільників із різними мовленнєвими порушеннями. Керівництво ігровою діяльністю.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Виконання завдання для самостійної роботи студентів є обов'язковим всіма студентами, проте за узгодженням з викладачем може бути виконана інша робота (тези, статті з дисципліни).

4.3.1. Теми рефератів.

1. Основні цінності сучасного виховання.
2. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили.
3. Українська виховна система в контексті світових культурних процесів.
4. Зарубіжна педагогіка про мету виховання.
5. Інтеграція всіх напрямків виховної роботи як умова формування творчої особистості громадянина України.
6. Сучасне тлумачення принципу народності і його застосування в роботі передових учителів України.
7. В.О.Сухомлинський про відповідність виховання віковим та індивідуальним особливостям дитини.
8. Гуманна особистість і шляхи її виховання.
9. Методи виховання в умовах формування відносин співтворчості.
10. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.
11. В.О.Сухомлинський про використання у початковій школі методів стимулювання.
12. Особливості вимог і контролю в роботі з дітьми з ТПМ.
13. Виховна робота та булінг в умовах інклюзії.
14. Самовиховання: історія, теорія, методика.
15. Самовиховання: суть, умови, етапи, прийоми.
16. Перевиховання: історія, теорія, методика.
17. Перевиховання, його функції, етапи і принципи.
18. Основні форми організації виховання дітей з ТПМ в умовах інклюзії.
19. Особливості розумового виховання учнів в педагогічній спадщині В. О.Сухомлинського.
20. Формування наукового світогляду молодших школярів з ТПМ.
21. Забезпечення культури розумової праці учнів на уроці (за В. О.Сухомлинським).
22. Моральне виховання як основа вихованості молодшого школяра з ТПМ.

Вимоги до написання рефератів:

Метою написання реферату служить більш глибоке розуміння теми. Крім того, коли ми працюємо над рефератом, у нас виробляються навички організованості та цілеспрямованості, що корисно не тільки в навчанні.

- Обрану тему можна перефразувати, звужити, розширити тощо.
- Окрім реферативного опису робота обов'язково(!!!) повинна містити виклад власних думок студента по обраній темі.
- Робота повинна мати логічну структуру (вступ, основну частину, висновки).
- При написанні основної частини, рекомендується відштовхуватися від визначень ключових понять теми. Наприклад, якщо вибрана тема «Виховання і самовиховання особистості», то ключовими тут будуть поняття «особистість», «виховання», «самовиховання».
- Використання не менше трьох літературних джерел серед яких повинні бути представлені не тільки підручники, але й наукові праці дослідницького характеру (статті, монографії);
- Обов'язкова наявність списку літератури;
- Обов'язкова наявність посилань (у квадратних дужках) на використані літературні джерела.
- У якості літературних джерел допускається використання статей або інших оригінальних наукових матеріалів, узятих з мережі Інтернет. Але не готові реферати, курсові, контрольні, тощо.

- Самостійність роботи – найголовніша обов'язкова вимога. Робота обов'язково проходить перевірку «на плагіат»; готові реферати, «викачані» з популярних студентських сайтів не приймаються.

Вимоги до оформлення письмової тематичної роботи:

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.
- Послідовність – логічна.
- Формат сторінок – А4.
- Шрифт та розмір – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – полуторний.
- Обсяг реферату: 10-20 стор.
- Поля: ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.
- Простий план – 3-4 розділи.
- Список джерел – 10-15 найменувань.
- Заголовки розділів пишуться – ВЕЛИКИМИ літерами.
- Заголовки підрозділів пишуться – Маленькими літерами (крім першої).

4.3.2 Укладання словника

З метою кращого розуміння складних питань психологічної теорії та практики, глибшого проникнення в сутність тих чи інших соціально-психологічних проблем, знайти правильний вихід зі складних життєвих ситуацій пропонується укласти словник педагогічних термінів.

Вимоги до його укладання: тип словника – енциклопедично-довідковий (словникова стаття складається з двох частин – назви поняття і його означення (дефініції). Статті у словнику розміщуються в алфавітному порядку. Формат сторінки А4. Шрифт – Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,15. Поля: справа, зліва, зверху, знизу – 20 мм.

4.3.3. Неформальна освіта

Самостійне опрацювання курсів неформальної освіти – онлайн-курси (або окремі модулі курсів) на освітніх платформах **Prometeus, EdEra, Coursera**.

За результатами проходження програм неформальної освіти мають бути надані сертифікати, що засвідчують завершення курсу.

Зміст онлайн-курсу має відповідати змісту академічної дисципліни (або окремих тем).

Враховуватимуться ті онлайн-курси, які здобувач освіти пройшов під час навчання за відповідною освітньою програмою та які завершилися отриманням сертифікату (5 – 15 балів із урахуванням обсягу онлайн-курсу).

Рішення про зарахування кредитів і результатів навчання ухвалює кафедра

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Ноутбук з підключенням до мережі Інтернет та проектор.

4.5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) інтерактивний метод, пояснювально-ілюстративний, метод наукового порівняння, метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.
- 2) вирішення творчих практичних завдань.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) доповіді;
- 2) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 3) рішення практичних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів на лекції щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі відкритих питань;
- 4) Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт у вигляді рефератів
- 5) вирішення практичних завдань.

Структура екзаменаційного білету: три теоретичні питання.

Розділ 5. Підсумковий контроль

5.1. Питання для підготовки до заліку

1. Розкрийте сутність процесу виховання дітей з ТПМ у мовах інклюзії, його особливості.
2. Розкрийте специфічні особливості процесу виховання дітей з ТПМ у мовах інклюзії.
3. Що є головною метою національного виховання на сучасному етапі.
4. Поясніть, чому кінцевою метою виховання особистості є її підготовка до виконання комплексу ролей, необхідних для суспільного життя?
5. Проаналізуйте цілі виховання, що передбачаються у сучасній зарубіжній педагогіці.
6. Розкрийте завдання виховання дітей з ТПМ у мовах інклюзії.
7. Назвіть державні документи у яких визначено головну мету, пріоритетні напрямки, основні шляхи реформування української системи національного виховання.
8. Назвіть функції виховного процесу дітей з ТПМ у мовах інклюзії.
9. Розкрийте рушійні сили процесу виховання дітей з ТПМ у мовах інклюзії.
10. Відомо, що процес виховання залежить від об'єктивних і суб'єктивних чинників. Назвіть їх.
11. Якими критеріями визначається міра вихованості людини?
12. Назвіть основні складові виховання, реалізація яких забезпечує всебічний і гармонійний розвиток особистості.
13. Відомо, що основні завдання виховної діяльності зумовлені пріоритетними напрямами реформування школи, визначеними Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття»). Назвіть їх.
14. Назвіть структурні елементи процесу виховання.
15. Здійсніть класифікацію основних закономірностей виховання.
16. Розкрийте зміст основних закономірностей процесу виховання дітей з ТПМ у мовах інклюзії.
17. У чому сутність принципів виховання?
18. Розкрийте зміст принципів виховання, обґрунтуйте їх взаємозв'язок.
19. Охарактеризувати головні принципи виховання згідно з «Концепцією національного виховання».
20. Доведіть соціальне значення принципів національного виховання як основи вдосконалення виховного процесу у сучасній школі.
21. Обґрунтуйте, що загальні принципи виховання включають в себе і принципи педагогіки і народознавства.
22. Розкрийте сутність методу виховання, його особливості.
23. Розкрийте сутність групи методів формування свідомості особистості.
24. Визначте вимоги щодо проведення бесіди з учнями.
25. Дайте коротку характеристику прийомів, що сприяють підвищенню ефективності фронтальної бесіди.
26. В чому, на Вашу думку, полягає особливість виховного впливу прикладом?
27. Назвіть умови, яких необхідно дотримуватись при використанні методів формування свідомості особистості.
28. Розкрийте сутність методів організації діяльності спілкування та формування досвіду суспільної поведінки.
29. Розкрийте зміст методів організації діяльності спілкування та формування досвіду суспільної поведінки, їх функції та значення.
30. Охарактеризуйте шляхи і етапи формування громадської думки.

31. Сформулюйте вимоги, яких слід дотримуватись при використанні методу вправ.
 32. Чому метод привчання має особливе значення у вихованні?
 33. Доведіть, що застосування методу доручення вимагає врахування індивідуальних особливостей учнів.
 34. Розкрийте значення створення виховуючих ситуацій.
 35. Розкрийте сутність методів стимулювання діяльності і поведінки.
 36. Схарактеризуйте методи стимулювання діяльності і поведінки, їх функції та значення.
 37. Визначте умови підвищення виховної ефективності заохочення і покарання.
- Практичний блок: Розв'язування педагогічних ситуацій. Моделювання. Складання й аналіз структурно-логічних схем.

1.2. Зразок «нульового» варіанту іспитового/залікового білету

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили Рівень вищої освіти – перший бакалаврський	
Навчальна дисципліна – Теорія та методика виховання дітей з ТПМ БІЛЕТ	
1. Охарактеризуйте шляхи і етапи формування громадської думки (10 б.). 2. Сформулюйте вимоги, яких слід дотримуватись при використанні методу вправ (10 б.). 3. Чому метод привчання має особливе значення у вихованні? (10 б.)	
<i>Білет затверджено на засіданні кафедри Соціальної роботи, управління і педагогіки Протокол № ____ від ____ 2024 року</i>	
Завідувач кафедри	Н.В. Савінова
Екзаменатор	М.І. Берегова

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на іспиті згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

6.1.1. Денна форма навчання

І семестр			
№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1	Опитування та виступи на групових заняттях	17 x 3 = 51	Протягом семестру
2	Самостійна робота	19	Протягом семестру
3	Залік	30	
	Всього	100	

6.2. Критерії оцінювання

6.2.1. Опитування та виступи на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його,

відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 3 бали. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 3 бали ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 2 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Оцінювання самостійної роботи враховує її відповідність академічним стандартам, рівень самостійності та творчості, логічність викладу матеріалу (заочна форма):

Кількість балів «15-19» ставиться, якщо робота студента:

- повністю відповідає завданню та академічним стандартам оформлення;
- матеріал логічно структурований, висновки обґрунтовані та підтверджені прикладами або джерелами;
- є самостійний та творчим проектом;

від 8 до 14 балів оцінюється робота, яка:

- розкриває зміст завдання, але містить незначні неточності;
- відповідає академічним стандартам з незначними недоліками;
- містить структурований виклад матеріалу із незначними помилками;

від 1 до 7 оцінюється робота, яка:

- містить формальне виконання завдання, не розкриває його зміст
- містить декілька грубих помилок у змісті матеріалу;
- не відповідає вимогам оформлення та академічним стандартам;
- характеризується мінімальним рівнем самостійності та творчості;

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

1. Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Kruhlyk. [The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example](#). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. 11/02-XXIV(VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P.93-97
2. Берегова М.І. (2025). Методика навчання студентів психолого-педагогічному супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. *ScienceRise: Pedagogical Education*, (2 (63), 21–25. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.331580>
3. Данілавічюте Е.А., Нагорна О.В. Формування технологічної культури майбутніх фахівців інклюзивних навчальних закладів. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. 224 с.
4. Данілавічюте, Е. А. Особливі мовленнєві потреби: стратегія організації гуманістичного освітнього середовища / Е.А. Данілавічюте // Гуманізація освітнього простору спеціальної та інклюзивної освіти: теорія і практика : колект. монографія / Е.А. Данілавічюте, С.П. Миронова, Н.Г. Пахомова, О.М. Таранченко [та ін.]; за наук. ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Дичківської. – Рівне : Волинські обереги, 2020. – С. 84 – 94.
5. Засенко В., Прохоренко Л. До проблеми реформування галузі освіти дітей з особливими потребами. *Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови : зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка. – К.: ТОВ «Наша друкарня», 2020. – Вип. 16. – С. 143-160.*
6. Литовченко С. Перспективи розвитку спеціального закладу освіти (за матеріалами обговорення із педагогами). *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. Вип. 4. С. 136-143. <http://international-relations.knukim.edu.ua/index.php/2307-4906/article/view/224183>
<https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2020.224183>
7. Прохоренко Л.І., Бабяк О.О., Баташева Н.І. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами: стратегія реалізації. [Вісник національної академії педагогічних наук України](#). том 2 № 1 (2020). режим доступу: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/55>
8. Психологічний супровід родин, які виховують дітей з особливими потребами: контент-аналіз проблеми / колективна монографія «Концептуалізація системи сімейно-

- орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами». – Мелітополь: Люкс, 2019. – 419 с. (С. 10-23).
9. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними порушеннями/навчально-методичний посібник / авт.: О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч, І. В. Гладченко, С. В. Трикоз, І.В. Сухіна, Н. А. Ярмола.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової. – Харків,. Вид-во «Ранок», 2020. – 123 с.
 10. Рібцун Ю. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни. К. : ФОП Цибульська В. О., 2023. 132 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739023/>
 11. Савінова Н., Берегова М. Методологія та теорія досліджень в галузі корекційної психопедагогіки у працях В.М. Синьова. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 48 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – с.215.
 12. Савінова Н.В., Кузнецова О.А., Берегова М.І. Методичні рекомендації викладання курсу «Психолого-педагогічне консультування осіб із ООП та їх родин в умовах ІРЦ, ЗДО, ЗЗСО з інклюзивною формою навчання» студентам спеціальності А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) спеціалізації А6.01 Логопедія (для змішаної та дистанційної форм навчання). Миколаїв. 60 с.

Допоміжна література

1. Berehova M., Savinova N., Sereda I. Innovation and content characteristics of the training of future specialists of special education. European Humanities Studies: State and Society / EUROPEJSKIE STUDIA HUMANISTYCZNE: Panstwo i Spoleczenstwo. - Issue 4 (I), 2018. (Poland-Ukraine). - P. 54-67
2. Nataliia Savinova, Mariia Berehova, Olena Mamicheva, Liudmyla Potenko, Olena Pozdniakova Building Inclusive Competence Among Higher Education Teachers. Vol. 4 (2025): [Health Leadership and Quality of Life](https://hl.ageditor.ar/index.php/hl/article/view/706) <https://hl.ageditor.ar/index.php/hl/article/view/706> (Scopus)
3. Savinova, N., Berehova, M., Yanchytska, K., Stelmah, N., Biliuk, O. ICT Role during COVID-19 Pandemic in Lifelong Learning for Disabilities. International Journal of Health Sciences, 5(3), 594–604. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v5n3.2572>
4. М.І. Берегова, Н.В. Савінова. Цифровізація фахової підготовки майбутніх вчителів-логопедів. Становлення особистості дитини в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний і медичний аспекти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 12– 13 трав. 2022 р. / за заг. ред. Н. Г. Пахомової, В. І. Березан. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 266 с. ISBN 978-966-2538-83-0
5. Н.В.Савінова, М.І. Берегова, І.В. Середя, В.А. Кисличенко Компетентнісно зорієнтована професійна підготовка майбутніх фахівців спеціальної та інклюзивної освіти. Миколаїв: Видавець Румянцева Г.В., 2022. 240 с.
6. Савінова Н.В., Берегова М.І., Борулько Д.М. Стан готовності майбутніх вчителів-логопедів до роботи в розвивальному активно-ігровому середовищі. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 28. Том 3. – С. 247-255
7. Савінова Н.В., Берегова М.І., Дослідження ефективності підготовки майбутніх учителів-логопедів до роботи в умовах розвивального активно-ігрового середовища. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Вип.2. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – С. 339-350.

7.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
2. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>

3. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM)
<https://oai.org.ua/>
4. **www.logoped.in.ua**
5. <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/6711/>
6. <https://vseosvita.ua/course>